

KUTSESTANDARD

Arborist, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Arborist, tase 4	4

Võimalikud osakutsed ja nimetused kutsetunnistusel	
Osakutse nimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Tõstukil töötav arborist, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
<p>Arborist, tase 4 on oskustöötaja, kes istutab puid tiheasustusega aladel ning hooldab neid kogu nende elukaare jooksul. Arboristi töö eesmärgiks on tagada puude võimalikult hea tervislik seisund ning turvaline ja esteetiline elukeskkond inimestele. Arborist langetab iseseisvalt puuhooldustööga seotud otsuseid, lähtudes tööülesandest või projektist, puu bioloogiast ning arboristi kutse-etikast (lisa 1). Arboristitöö on keskmisest kõrgema ohtlikkusega ja nõuab füüsilist vastupidavust, töötamist sundasendites ning kõrgustaluvust. Arborist on kohustatud kasutama asjakohast turva- ja töövarustust ning järgima tööohutusnõudeid.</p>
A.2 Tööosad
<p>A.2.1 Võsa- ja kettsaagidega töötamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Töö ettevalmistamine ja planeerimine 2. Töötamine võsasaega 3. Töötamine kettsaega 4. Töö- ja turvavarustuse hooldamine 5. Tegutsemine õnnetusjuhtumi korral <p>A.2.2 Puittaimede istutamine ja ümberistutamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Töökoha tähistamine ja ettevalmistamine 2. Istikute valik ja istutuseelne säilitamine 3. Puittaimede istutamine 4. Puude ümberistutamine 5. Istutatud puittaimede järelhooldamine 6. Objekti korrastamine <p>A.2.3 Puittaimede lõikamine ja raie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Riskianalüüsi koostamine 2. Lõikustööde planeerimine 3. Kujundslõikuse tegemine 4. Hoolduslõikuse tegemine 5. Puude raie 6. Parkmetsade hooldamine 7. Objekti korrastamine

A.2.4 Viljapuude hooldamine

1. Lõikustööde planeerimine
2. Viljapuude hoolduslõikuse tegemine
3. Tüvede ja võrade kaitsmine
4. Väetamine
5. Taimekaitsetööde tegemine

A.2.5 Puittaimede erihooldustööde tegemine

1. Riskianalüüsi koostamine
2. Puittaimede ehitusaegne kaitsmine
3. Puudele tugivööde paigaldamine
4. Kasvupinnaste hooldamine
5. Puittaimede kaitsmine kahjustavate mõjude eest
6. Taimekaitsetööde tegemine
7. Objekti korrastamine

A.2.6 Tõstukilt töötamine

1. Riskianalüüsi koostamine
2. Tõstuki valimine ja tellimine
3. Tõstuki ettevalmistamine tööks
4. Tõstukilt töötamine

A.2.7 Ronimiskõitega töötamine

1. Riskianalüüsi koostamine
2. Ronimisvarustuse ja töövahendite valimine
3. Tellitud töö tegemine
4. Ronimisvarustuse korrasoleku kontrollimine ja hooldamine

A.2.8 Esmaabi osutamine ja päästmine

1. Olukorra hindamine
2. Kannatanu seisundi hindamine
3. Kannatanu toomine maapinnale
4. Esmaabi andmine
5. Õnnetusest teavitamine

A.2.9 Juhtimine, juhendamine ja majandamine

1. Kulude kalkuleerimine
2. Lepingute sõlmimine
3. Klientide nõustamine
4. Lubade ja kooskõlastuste olemasolu kontrollimine
5. Töötajate juhtimine ja juhendamine

Osakutse tõstukil töötav arborist, tase 4 koosneb tööosadest A.2.1, A.2.2, A.2.3, A.2.4, A.2.5, A.2.6, A.2.8 ja A.2.9.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Arborist töötab välitingimustes. Märkimisväärne osa tööst toimub maapinnast kõrgemal, kas tõstukil või ronimismeetodil. Töö nõuab füüsilist vastupidavust, valmisolekut töötada kõrgustes ja sundasendites ning avalikus ruumis möödakäijate tähelepanu all. Töötamisel kõrgustes on nõutav asjakohane julgestus maapinnal tegutseva, päästevõimekust omava isiku poolt.

A.4 Töövahendid

Võsa- ja kettsaad, oksasaed ja sekaatorid, ronimisvarustus, vintsid jm. Arborist peab töö ajal kandma nõuetele vastavat turvavarustust.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Arboristi töö nõuab kõrgusetaluvust, koordinatsioonivõimet, kiiret reageerimist ning füüsilist vastupidavust. Olulised on ka tähelepanu- ja keskendumisvõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Arboristi kutse saadakse

- a) kutsehariduse vastava õppekava läbimise järel kutseõppeasutuse lõpetamisel või
- b) metsandusalase kutsehariduse ja erialase praktilise töökogemuse olemasolu korral.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Arborist, puuhooldusspetsialist, kõrghaljastusspetsialist.

A.8 Regulaatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Kohalikel omavalitsustel on õigus oma territooriumil kehtestada arboristi kutsealal tegutsevatele isikutele kutsetunnistuse nõue.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Arborist, tase 4 kutse saamiseks tuleb tõendada kõik kompetentsid (B.2.1 – B.2.10).

Tõstukil töötav arborist, tase 4 osakutse saamiseks on vajalik tõendada kompetentsid B.2.1 – B.2.6 ning B.2.8 – B.2.10.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Võsa- ja kettsaagidega töötamine

EKR tase 2

Tegevusnäitajad:

1. Hindab töömaad ja selle eripärast tulenevaid riske. Valib sobivad töö- ja turvavahendid vastavalt töö iseloomule. Veendub töö- ja turvavahendite korrasolekus.
2. Töötab võsasaaga lähtudes tööülesandest, kasutab ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid.
3. Töötab kettsaaga lähtudes tööülesandest, kasutab ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid.
4. Hooldab töö- ja turvavarustust, lähtudes vajadusest ja arvestades kasutus- ja hooldusjuhendeid.
5. Annab õnnetusjuhtumi korral vältimatut abi, vajadusel kutsub professionaalse abi ja teavitab õnnetusjuhtumist vastavalt etteantud korrale asjakohaseid isikuid.

Teadmised:

- 1) raietöö alused;
- 2) võsa- ja kettsaagide ehitus, kasutamise ja hooldamise põhimõtted;
- 3) turvaseadmed ja -varustus, nende kasutamise ja hooldamise põhimõtted;
- 4) ergonoomia alused, töötervishoiu ja tööohutusnõuded;
- 5) teadmised keskkonnahoiust;
- 6) algteadmised enamlevinud puuliikidest;
- 7) algteadmised ümarmaterjalidest.

B.2.2 Puittaimede istutamine ja ümberistutamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Tähistab istutustööde teostamise koha, tagamaks võimalike kõrvaliste isikute ja vara turvalisuse.
2. Valmistab ette istutuskoha, lähtudes tööülesandest ning arvestades istiku ja selle juurestiku suurust, kasvupinnase iseloomu ning muid asjaolusid.
3. Valib istutamiseks kvaliteetsed ja tööülesandele vastavad istikud; tagab objektile olevate taimede nõuetekohase hoiustamise.
4. Istutab puittaimi, arvestades istiku ja kasvukoha eripära, puu bioloogiat ning juhindudes projektist ja kehtivatest istikute kvaliteedinõuetest (nt standard EVS 939-2:2020).
5. Vajadusel teeb nõuetekohase istutusloikuse lähtudes istiku seisundist, bioloogiast ja kehtivatest puuhooldustööde kvaliteedinõuetest (nt standard EVS 939-4:2020).

6. Valmistab püsival kasvukohal kasvava puu juurekava ja võra ette ümberistutamiseks uuele kasvukohale ja teostab istutustöö.

7. Hindab visuaalselt istutatud taimede seisundit ja hooldusvajadust.

8. Teeb istutatud puittaimedele või ümberistutatud puudele järelhooldust lähtudes puu seisundist, kasvukoha eripärast ning bioloogiast; kasutab järelhoolduseks sobivaid töövahendeid ja -materjale.

B.2.3 Puittaimede raie

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Kontrollib tööks vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolu.
2. Hindab puu raie vajadust arvestades puu seisundit ja kasvukohta (tänav, park, parkmets, koduaed, õhuliini lähedus vm).
3. Koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed.
4. Planeerib raietöö lähtudes puu seisundist, mõõtmetest, asukohast ning võimalikest riskidest; valib töö teostamise vahendid (nt saed) ja viisid (tõstuk, redelid jne); seab töövahendid töökorda.
5. Langetab ohutult puid, sh piiratud alal nii täistüvedena kui sektsioonidena; tagab raie käigus inimeste, vara ja ümbritseva keskkonna ohutuse.
6. Teeb puude raiet tõstukilt seades selle ohutusse tööasendisse juhtides tõstuki liikumist, vajadusel suheldes tõstukijuhiga ja maatoega kasutades kokkulepitud märguandeid või sobivaid sidevahendeid.
7. Assisteerib puude raiet tegevat arboristi maapinnalt.
8. Teeb ohutult raiet tormikahjustuse aladel.

B.2.4 Viljapuude hooldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Planeerib lõikustööd lähtudes hoolduse eesmärgist, viljapuude liigist, bioloogiast ning seisundist.
2. Teeb viljapuude hoolduslõikust kasutades sobivaid töövahendeid, õigeid ja ohutuid töövõtteid ning lõikusviise lähtudes liigist, pookealuse tüübist ning hooldusvajadusest.

B.2.5 Puittaimede erihooldustööde tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Hindab puu hoolduse vajadust; planeerib töö lähtudes projektist, puuliigist, seisundist, hooldusvajadusest ning kasvukohast.
2. Koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed
3. Rakendab ehitusobjektile kasvavate puittaimede võra, tüve ja juurte kaitseks asjakohaseid meetmeid lähtudes puu bioloogiast ja puu kaitset reguleerivate normdokumentide ning muude ettekirjutuste nõuetest.
4. Valib sobiva tüveharude toetamise viisi, paigaldamise skeemi ja materjali; paigaldab puudele tugivööd vm toetamise vahendid lähtudes puu seisundist.
5. Hindab kasvupinnase seisundit ning rakendab meetmeid kasvupinnase parandamiseks (nt õhustamine ja väetamine).
6. Rakendab kaitsemeetmeid puittaimi kahjustavate mõjurite vastu lähtudes liigist, kasvukohast ja kahjustavatest teguritest (nt päike, soolad, ulukid, mehaanilised vigastused jne).
7. Rakendab meetmeid puittaimede haiguste levimise ennetamiseks ja teeb taimekaitsetöid lähtudes kahjustajast ja preparaate kasutusjuhenditest.

B.2.6 Tõstukilt töötamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed.
2. Valib ja tellib sobiva tõstuki, lähtudes töö iseloomust.
3. Veendub, et tõstuk on töökorras ja läbinud ettenähtud tehnilise kontrolli. Seab tõstuki ohutusse tööasendisse.
4. Juhib tõstuki liikumist ja/või suhtleb tõstukijuhiga või groundsmaniga, kasutades kokkulepitud märguandeid. Hooldab või langetab puid, arvestades tõstukilt töötamise ohutusjuhendeid ja puude hoolduseesmäärke. Teeb koostööd korvis töötava abilisega. Tagab inimeste, vara ja keskkonna ohutuse töö käigus.

Teadmised:

- 1) tõstukite tüübid ja nende eripära;
- 2) ohutusnõuded ja piirangud tõstukil töötamisel;
- 3) sõlmed ja nende kasutusvõtted;
- 4) puuhooldusvõtted lähtuvalt puu seisundist ja hooldusvajadusest.

B.2.7 Ronimiskõitega töötamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed. 2. Valib tööülesandest lähtudes nõuetekohaselt sertifitseeritud ronimisvarustuse, isikukaitse- ja töövahendid ning veendub nende tehnilises korrasolekus. 3. Teeb kõielt puuhooldus- või langetustöid arvestades hoolduse- ja raie eesmärke. 4. Teeb koostööd maatoega ning tagab inimeste, vara ja keskkonna ohutuse töö käigus. 5. Hooldab ronimisvarustust arvestades tootjapoolseid juhiseid. 	
B.2.8 Esmaabi andmine ja päästevõimekus	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hindab olukorda sündmuskohal lähtudes enese ja kannatanu ohutusest ning võimalikust õnnetuse põhjusest; maandab järgneda võivate õnnetuste riski ja teavitab päästeteenistust. 2. Hindab kannatanu seisundit visuaalselt, verbaalselt ja/või manuaalselt selgitades esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastuse eripärale. 3. Hindab vajadust ja võimalusi tuua kõrgtööd tegev kannatanu maapinnale. 4. Kasutab kannatanu juurde jõudmiseks tõstukit või ronimissüsteemi ja toimetab võimalusel kannatanu maapinnale kasutades ronimissüsteemi. 5. Annab esmast elupäästvat abi vastavalt oma pädevusele ja vigastuse eripärale või järgib päästeteenistuse juhiseid. 6. Teavitab juhtunust asjakohaseid isikuid. 	
B.2.9 Juhtimine, juhendamine ja majandamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutvub lähteülesandega ning koostab tööga seotud kulude kalkulatsiooni ja hinnapakumise lähtudes tööeripärast ning arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid. 2. Sõlmib tellijaga lepinguid, võtab objekte tööks vastu ja annab neid üle; dokumenteerib tehtud tööd vastavalt lepingule. 3. Annab klientidele erialast nõu (nt istutamise, puuhoolduse, raie kohta). 4. Veendub vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolus; nende puudumisel korraldab nende hankimise või hangib need arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid. 5. Juhib ja juhendab kaastöötajaid, annab edasi erialast oskusteavet. 	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Arborist, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tagab töö käigus inimeste, vara ja keskkonna ohutuse. 2. Järgib liiklusohutuse ja liiniohutuse (elekter, side jt) nõudeid. 3. Töötab võsasaega lähtudes tööülesandest kasutades ergonomilisi ja ohutuid töövõtteid. 4. Töötab kettsaega maapinnalt, tõstukilt, kõielt lähtudes tööülesandest, kasutades ergonomilisi ja ohutuid töövõtteid. 5. Hooldab töö- ja turvavahendeid (nt lõikurid, võsa- ja kettsaad, ronimisvarustus) heaperemehelikult vastavalt kasutus- ja hooldusjuhenditele. 6. Teeb eesmärgipäraseid lõikusi kasutades asjakohaseid lõikeid, lõikuse liike ja viise. 7. Kasutab arboristitöödel eesmärgipäraselt sõlmi. 8. Korrasab objekti vastavalt tööülesandele. 	
<p>Teadmised</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. puubioloogia, sh puidusisesed kaitsemehhanismid; puuliikide omadused ja kasvukoha nõuded, ökoloogia; 2. kasvupinnased, nende liigid ja omadused, mullaparandusmeetmed; 3. puittaimede kahjurid ja haigused; 4. väetised ja taimekaitsevahendid, nende ohutu ja eesmärgipärane kasutamine. 	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	16-06122018-5.2/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Eve-Viktoria Lasberg, OÜ Sõbra Lilled Sulev Järve, Tallinna Keskkonnaamet Aino Mölder, Luua Metsanduskool Piia Kivisild, OÜ Kivikodu, Viljandi Kutseõppekeskus Arpo Põld, Revatrin Grupp OÜ Tiit Pajuste, Vesilõigu OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Metsanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.12.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	29.11.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	6210 Metsanduse jms oskustöölised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Arborist, EstQF Level 4
Inglise keeles	Tree Worker
Vene keeles	Арборист
C.3 Lisad	
Lisa 1 Arboristi eetikakoodeks	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	